

Källa:SCB

STATISTISKA CENTRALBYRÅNS KUNDTIDNING

2/2014

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Presstjänsten

– för dig som journalist!

Läs också om ...

Den grävande journalisten Kristoffer Örstadius, DN ■ Undersökningen Fritidsfiske på uppdrag av HaV ■ Visualisering – statistik på karta ■
... och varför BNP ökar med 4 % över en natt i september

Källa: SCB

Källa: SCB är Statistiska centralbyråns kundtidning

Ansvarig utgivare: Stefan Lundgren, SCB, 08-506 941 00

Redaktion:

Monica Holmberg,
SCB, chefredaktör
019-17 61 67

Maria Sjölander
08-506 940 53

Redaktionen adress:

SCB, 701 89 Örebro
019-17 60 00
monica.holmberg@scb.se
maria.sjolander@scb.se

Layout: Ateljén, SCB

Tryck: Elanders Sverige AB,
mars 2014

Källa: SCB trycks i en upplaga av 10 300 exemplar och distribueras till SCB:s kunder.

Foto omslag: Monica Holmberg

ISSN 1104-8476

URN:NBN:SE:SCB-2014-A08T11402_pdf

SCB

scb@scb.se
Box 24300
Besöksadress: Karlavägen 100
104 51 Stockholm
08-506 940 00

Besöksadress: Klostergatan 23
701 89 Örebro
019-17 60 00

SCB:s statistikservice

information@scb.se
08-506 948 01

Högaktuella seminarier i Almedalen

Dessa rader skrivs under den bästa tiden på året i Sverige – veckorna mellan hägg och syren. Sommaren står för dörren och med den kommer för de flesta av oss också tid för vila och avkoppling.

SOMMAR INNEBÄR även att det är dags för den årliga Almedalsveckan på Gotland i början av juli. Det är en vecka som bjuder på politikersamtal, mängder med seminarier liksom tillfällen för debatt och diskussion över ett mycket brett spektrum av ämnen och aktuella frågor. Och detta valår lär Almedalsveckan slå rekord i antal deltagare och arrangemang.

Även SCB är på plats i Almedalen. Vi har arrangerat seminarier under Almedalsveckan sedan 2011. I år

arrangerar vi hela åtta seminarier som du kan läsa mer om i detta nummer av Källa:SCB. Vi har också dagliga aktiviteter i Statistikkiosken, som är centralt placerad i Almedalsminglet.

När Almedalsveckan närmar sig kommer också varje år ifrågasättande inslag i media om myndigheters deltagande. För SCB:s del tycker jag att vi kan ta sådan

kritik med ro. Vi har i uppdrag att sprida statistik och göra den mer tillgänglig. I Almedalen finns många viktiga statistik användare och statistisk information är nästan alltid viktiga inslag på seminarier och debatter. Därför är SCB där för att sprida statistik och öka intresset och kännedom om vår statistik.

Årets SCB-seminarier bidrar också till att sprida information och kunskap i flera frågor, och som säkert kommer att diskuteras även på andra håll i Almedalen, inte minst därför att det är frågor

som tagits upp i den pågående valrörelsen. Det gäller till exempel integrationen av utrikes födda, jämställdheten, skolan och situationen på arbetsmarknaden.

Så om du är i Almedalen i juli så är du hjärtligt välkommen till våra seminarier. Eller titta förbi för en pratstund med SCB:arna i Statistikkiosken.

"Årets SCB-seminarier bidrar också till att sprida information och kunskap i flera frågor, och som säkert kommer att diskuteras även på andra håll i Almedalen"

Stefan Lundgren
Generaldirektör

4–5

"Journalistik ska handla om fakta"

säger *Kristoffer Örstadius*, som i våras belönades med Grävande journalisters Guldspade för granskning av skolan.

5–6

Möt *Nizar Chakkour* och *Karin Anderberg*
Presstjänsten vid SCB

7

Hjälp till självhjälp ...

Så får du hjälp av Statistikservice!

8

Några ord på vägen mot kritiskt tänkande

Metodstatistiker *Fredrik Scheffer* om statistikens möjlighet att visa oss den sanna verkligheten

9

Nytt uppdrag med regionala matchningsindikatorer

Reglabs *Eva Moe* berättar om regionernas nya verktyg

10–11

SCB i Almedalen under parollen *Statistikens betydelse och nytta för samhället*

Läs om seminariet **Jämställdhetens utveckling de senaste 30 åren. Bättre, sämre eller händer det ingenting?**

12–13

Havs- och vattenmyndigheten, HaV

Stig Thörnqvist berättar om undersökningen *Fritidsfiske*

14–15

Visualisera! *Stefan Svanström* berättar om sin uppgift att sätta statistiken på karta

16

Ny tillgång till Statistikdatabasen

Läs om SCB:s API 1.0

17

Reviderad yrkesnomenklatur påverkar
lönestatistiken och **Yrkesregistret**

18–19

Metoder vid SCB:

Att vikta svaren i Partisynpatyundersökningen

Nu är vi kvalitetscertifierade

20

Varför ökar BNP med drygt 4 % över en natt i september?

Läs om den reviderade förordningen som påverkar nationalräkenskaperna

Nu är den här – Statistik för alla 2014

Statistik för alla innehåller blandad statistik från SCB och andra statistikproducenter. Innehållet är anpassat till ungdomar för att väcka intresse för statistik. Publikationen är gratis och kan även beställas i klassuppsättning till grund- och gymnasieskolor.

Beställ publikationen på scb.se/statistikforalla

Foto: Maria Sjölander

"Journalistik ska handla om fakta"

Det tycker DN:s nyhetstreppor **Kristoffer Örstadius** som i våras belönades med en Guldspade av föreningen Grävande journalister för sin granskning av skolan. Källa:SCB träffar honom för att få veta hur han använder statistik i sitt arbete.

KRISTOFFER BESKRIVER SIG själv som en datakunnig journalist och genom att använda den journalistiska metoden datajournalistik, vaskar han fram nyheter ur statistik och siffror.

– Datajournalistik är en bra metod av det skälet att jag som journalist blir mer oberoende. Det är bra att själv kunna gå till rådatan och applicera sin egen frågeställning på materialet, menar han.

Det var precis så Kristoffer gjorde i sin granskning av skolan. Han ställde bland annat frågan: *Hur många personer kom in på lärarutbildningar hösten år 2012 med 0,1 poäng på högskoleprovet?* och tog sedan fram svaret genom att använda sig av statistik från Universitets- och högskolerådet, UHR.

– Fördelen med Sverige är att det finns en stor mängd officiell statistik som alla har tillgång till. Genom att använda myndigheters data kan jag som journalist skapa egna och unika nyheter.

Fick stort genomslag

I mars i år fick Kristoffer utmärkelsen Guldspaden vid föreningen Grävande journalisters årliga grävseminarium för sin granskning av den svenska skolan.

– Resultaten i skolan har fallit kraftigt de senaste tio åren och det finns mycket tyckande om vad det beror på. Jag ville därför ta reda på hur det verkligen låg till. Jag tycker inte att journalistik ska handla om tyckande, journalistik ska handla om fakta, säger Kristoffer.

Kristoffer använde sig bland annat av statistik som SCB tar fram på uppdrag av Skolverket för att få veta vad det är som avgör om en skola får bra eller dåliga resultat på nationella proven. Han gjorde körningar av statistiken i Skolverkets databas Siris för att se vilka samband som fanns mellan olika skolors resultat på de natio-

nella proven och de olika faktorer som bedöms vara väldigt viktiga i skolan, till exempel lärartätet och hur många lärare som har högskoleutbildning.

– Det visade sig dock att det inte fanns någon korrelation mellan dessa faktorer. Det enda som spelade roll var familjebakgrunden. Det är ju ett tecken på att skolan är väldigt segregerad.

Många av Kristoffers artiklar om skolan fick stort genomslag både hos allmänheten och politiker. Skolan är en av väljarnas viktigaste frågor inför valet och med anledning av artiklarna togs också olika politiska beslut.

– Varför det blev sådan stor effekt, tror jag har att göra med att jag kunde belägga det jag berättade med fakta. Fakta gör att det blir mer trovärdigt än att enbart skildra en enskild berättelse, säger han.

Media har ett ansvar för att granska statistiken

Med hjälp av statistik kan journalister belägga och bevisa en tes samt visa på utveckling om vad som har hänt i Sverige.

– Statistik är oerhört viktigt i samhället för att kunna utkräva ansvar och för att ge stöd åt beslutsfattare. Utan till exempel Arbetskraftsundersökningarna skulle det vara väldigt svårt att fatta beslut om arbetsmarknaden. För det är med hjälp av statistik och fakta som man kan ta tempen på hur samhället mår, menar Kristoffer.

Men för att komma så nära sanningen som möjligt tycker han att det är viktigt att journalister kombinerar datajournalistik med andra mer traditionella metoder för att skapa nyheter.

– Det finns nämligen en stor risk med statistiken – den kan ljuga. Till exempel kan materialet vara felkodat, vilket i så fall kan leda till ett felaktigt resultat. Jag får alltid bra hjälp av statistik-

ansvariga på SCB i de fall jag behöver deras hjälp med att kolla närmare på uppseendeväckande resultat och de slutsatser som jag då vill göra utifrån den statistiken.

Kristoffer tror generellt att journalister har för lite kunskap om statistik och tycker att det är ett problem. Han ser ofta exempel på journalistik där man antingen har använt tveksamma statistiska metoder eller att man har publicerat undersökningar som enligt hans uppfattning helt saknar statistisk kvalitet.

– Det är problematiskt när media okritiskt återrapporterar en undersökning som finansieras av en marknadsaktör eller när man använder sig av undersökningar med självrekryterande paneler, tycker han.

Han anser att media har ett ansvar för att granska och öppet redovisa för sina läsare hur statistikens kvalitet är, den metod som har använts och hur bortfallet ser ut. Journalister ska kunna förklara varför statistiken ser ut så som den gör, vad den säger och hur den har tagits fram.

Maria Sjölander

MER INFORMATION

Kontakta gärna Kristoffer Örstadius,
kristoffer.orstadius@dn.se

Foto: Maria Sjölander

FAKTA

Namn: Kristoffer Örstadius

Ålder: 27 år

Yrke: nyhetsreporter på DN

Familj: fru och ett barn

Favoritstatistik: befolkningsstatistik, skolstatistik och brottsstatistik

Gör i sommar: badar

Presstjänsten vid SCB

Vid SCB:s presstjänst möter du **Nizar Chakkour** som kommer från tidningsvärlden – Sydsvenskan, Aftonbladet, Expressen och DN, men som sadlade om till PR-branschen innan han blev pressansvarig på SCB. Du möter också **Karin Anderberg**, tidigare producent på P1-morgon som dessutom arbetade med medielogistiken i samband med Sveriges ordförandeskap i EU.

Vad hjälper presstjänsten till med och hur vanligt är det att pressen hör av sig? Det ringer ständigt i presstjänstens telefoner – de är alltid tillgängliga och under dagtid finns dessutom Statistikservice som stöd till alla statistik användare. Ibland behöver en journalist hitta i databaserna på scb.se, och i snabba situationer kan det handla om att ta fram en siffra.

– Vi förmedlar ofta kontakter med de sakkunniga på SCB – de som verkligen kan ämnet, säger Karin. Men vi har en bred allmänkunskap

om samhället och många gånger kan vi tipsa om var man hittar statistiken även när den inte finns hos SCB.

– Många journalister tror att allt finns på SCB – vi är ju trots allt en centralbyrå, skrattar Nizar. Vi har inte ens all officiell statistik, men kan hänvisa till exempelvis Socialstyrelsen och BRÅ.

Vilka är de vanligaste frågorna?

Båda svarar: Arbetslöshetssiffror, befolkning och kostnader.

>>

”Många journalister tror att allt finns på SCB – vi är ju trots allt en centralbyrå”

Foto: Monica Holmberg

Du får svart på vitt med SCB:s presstjänst ...

När är jobbet som pressansvarig som roligast?

– När folk blir väldigt nöjda! Jag kommer speciellt ihåg en konsumentreporter som blev lyrisk när jag lärde henne hur man i vår databas själv kan söka på prisutvecklingen för grupper av livsmedel och andra konsumentvaror, säger Karin.

Nizar menar att jobbet är kul när de lyckas synliggöra SCB och när medierna nappar på goda idéer. Man måste jobba hårt, men också ha tur – det hänger samman med hur nyhetsflödet ser ut.

– Vi hade ett lyckat exempel i våras när två statistikgrenar vid SCB tillsammans kunde berätta om påskmaten, berättar Karin. Det handlade om detaljhandelsstatistik och Konsumentprisindex och blev riktigt effektivt.

Framtida planer

Presstjänsten vill arbeta mer proaktivt och informera om hur journalister hittar i SCB:s statistik, men vi vill också förmedla betydelsen av statistiken i samhället.

– Statistik görs inte av sig själv, säger Karin, det är oerhört viktigt att folk svarar på våra undersökningar. Statistiken är så viktig och vi måste få allmänheten att förstå det, så att vi även i framtiden kan ta fram statistik med god kvalitet.

Originella frågor från journalister?

Nizar säger direkt: – Hur många gypaskor importeras till Sverige – i läder, respektive tyg, med gummisula? Och hur mycket hår importeras till Sverige? Vi fick i båda fallen fram uppgifterna via vår importstatistik.

Nizar har också haft ett specialuppdrag från "Miffo-radion" i Skåne. Efter att ha uppträtt i TV4:s morgonsoffa i samband med att Statistisk årsbok släpptes, fick han uppdraget att göra 16 krönikor om en massa olika ämnen som *Familj*, *Ungdomar* och *Evighet*.

– Jag blev "Statistiknizar" och fick på ett väldigt tydligt sätt berätta om statistik och myndigheten för de som kanske inte kände till oss. Det var ett tufft uppdrag!

Vad vill ni säga till alla journalister?

Var inte rädd att ringa oss! Det är bättre med säkra siffror – det som finns i våra databaser stämmer, inget är osant, menar Nizar.

Ta dig tid att lära dig hur databaserna fungerar säger Karin. Vi hjälper dig på vägen och tänk på att även använda Statistiks service! Följ oss också via våra pressmeddelanden och twitter och lär er hur publiceringskalendern fungerar!

Monica Holmberg

Så kan du använda **Statistikservice** – även som journalist

Är arbetslösheten i procent andelen arbetslösa av hela befolkningen eller av arbetskraften? Hur många barn får en kvinna i genomsnitt? Är lön och inkomst samma sak? Frågorna är många och det är viktigt att det blir rätt. Särskilt om du är journalist och vänder dig till en stor publik.

SOM JOURNALIST vill du ibland ge din artikel, ditt inslag eller reportage tyngd och trovärdighet med hjälp av statistik. Förutsättningen är då att det blir rätt. Svaret på en stor del av frågorna finns på scb.se, men kan du hitta det? Din hjälp heter *Statistikservice* och är bara ett samtal eller mejl bort.

Hjälp till självhjälp

Statistikservice guidar dig på scb.se och reder ut begrepp. Vi ger dig hjälp till självhjälp, det vill säga vi ger dig inte bara ett svar utan visar hur du får fram svaret. Om du frågar efter folkmängden i Blekinge 2013, får du guidning till databaserna där du kan göra en tabell eller guidning till där du hittar färdiga tabeller.

Under 2013 kom tio procent av samtalen och fem procent av mejlfrågorna från journalister. Som journalist kan du ringa Presstjänsten. Har du däremot en ren statistikfråga, kan du tjäna på att kontakta Statistikservice. Vad är då fördelen när du vänder dig till Statistikservice?

Statistikservice sparar tid och kopplar dig rätt

Som journalist har du ofta en deadline och att själv försöka

Foto: Monica Holmberg

"Om statistiken inte finns på scb.se kan vi hjälpa dig att hitta rätt handläggare."

leta efter diagram och tabeller kan vara olyckligt. Ett samtal eller ett mejl till Statistikservice kan spara mycket tid och tålmod. Vi kan scb.se och vet var du hittar det du letar efter.

Om statistiken inte finns på scb.se kan vi hjälpa dig att hitta rätt handläggare. Ofta har du följdfrågor och nu finns tillfälle att få de uttalanden du vill citera.

Vad använder då journalister Statistikservice till och vad har de för uppfattning om den hjälp de har fått?

– Jag använde mig av Statistikservice när jag jobbade som researcher på Plus på Sveriges Television. Jag fick mycket bra hjälp och många värdefulla

tips om hur jag kunde gå vidare med projektet, säger *Kristoffer Moldéus*, journalist som tycker Statistikservice är en jättebra tjänst.

Tips till journalister

Försök hitta statistiken på scb.se. Om du har svårt att hitta statistiken med hjälp av ämnesområden, ta hjälp av sökrutan uppe till höger. Är du på jakt efter statistik och snabbt behöver ett svar – ring eller mejla Statistikservice som hjälper dig att hitta det du söker, eller kan koppla dig till rätt person att svara på dina frågor.

Camilla Aronsson
camilla.aronsson@scb.se

Några ord på väg mot kritiskt tänkande ...

När insamlade uppgifter blir till statistik i tabeller, är det lätt hänt att värdena tolkas som en direkt och absolut sanning. När man tolkar statistik finns dock anledning att alltid ha sina kritiska glasögon på – statistik är alltid behäftat med ett visst mått av osäkerhet.

ATT STÄLLA FRÅGOR till olika individer, alltså våra respondenter, handlar om kommunikation via språket. Språk är ett fantastiskt sätt att kommunicera, men samtidigt komplext – ibland också tvetydigt. Vad betyder *ofta* eller *7 på en 10-gradig skala* för dig? Betyder det samma sak som för mig? Så är tyvärr inte alltid fallet. Olika individer har också olika kognitiva förutsättningar att ta till sig och förmedla information. Vi som designar frågeformulär och tolkar resultat måste ta hänsyn till hur människor fungerar när de är respondenter i en undersökning.

"Vi behöver ha en viss ödmjukhet inför statistikens möjligheter att visa oss den sanna verkligheten."

Forskning har exempelvis visat att respondenter har en generell tendens att svara positivt, det krävs alltså starkare motiv för negativa svar. Vi är också känsliga för olika former av påverkan när vi svarar; Hur är frågan formulerad? I vilket sammanhang ställs frågan? Det finns också olika fenomen som ytterligare kan öka vår tendens att svara positivt, exempelvis den sociala situationen i en intervju och frågor i påståendeform. Om vi inte är medvetna om dessa fenomen, så kan det vara vanskligt att dra slutsatser från en statistisk mätning.

9 av 10 barn är trygga i skolan – vad innebär det?

Ett exempel kan vara när vi hör på nyheterna att 9 av 10 barn är trygga i skolan. Det låter ju fantastiskt, men tittar man lite närmare på den statistik som ligger bakom rubriken, finns det anledning att vara lite skeptisk. På påståendet *Jag känner mig trygg i skolan* hade cirka 65 procent av barnen svarat *stämmer helt* och cirka 28 procent *stämmer ganska bra*. Dessa slås då ihop i analysen och betraktas som *trygga*. Betänker man då att barn i allmänhet har en starkare

Foto: Benny Älvenstrand

tendens än vuxna att svara positivt, samtidigt som påståendeformen ytterligare påverkar respondenter att generellt svara positivt, kan man fundera på om istället tolkningen och rubriken borde vara *3 av 10 barn känner sig inte trygga i skolan*. Medan den första rubriken visar en situation där allt kanske är frid och fröjd, så visar den andra en som kan vara anledning till åtgärder.

Även om vi anstränger oss att ställa frågor som alla förstår – och förstår på samma sätt – så är det inte alltid så enkelt. Mäter vi det vi avser att mäta?

Statistik är fantastiskt och kan på många sätt vägleda oss i vårt handlande, men vi behöver ha våra kritiska glasögon på oss när vi tar till oss statistiska resultat. Vi behöver ha en viss ödmjukhet inför statistikens möjligheter att visa oss den sanna verkligheten.

Fredrik Scheffer
fredrik.scheffer@scb.se

Nya regionala matchningsindikatorer

Det är en stor utmaning att skapa tillväxt och jobb i Sveriges alla regioner och det gäller att göra rätt insatser – där de behövs. Från regionernas håll har man upplevt brist på mätinstrument och mått för att följa utvecklingen över tid och mellan regioner – hur bör matchningen ske mellan behov och tillgång på arbetskraft? Hur vet man att regionen är på rätt väg?

Ett stort utvecklingsarbete har bedrivits inom Reglabs nätverk för kompetensförsörjning, där Sveriges alla regioner och län finns representerade, tillsammans med Tillväxtverket och andra berörda myndigheter. Man har med SCB:s hjälp arbetat fram indikatorer för kompetensförsörjning.

Kan nu dessa indikatorer, som presenteras i mitten av juni, innebära att man har fått ett användbart mätinstrument för matchning mellan arbetskraft och företagens efterfrågan? Vi vänder oss till Reglabs verksamhetsledare **Eva Moe**:

Foto: Maria Åsén

– Vi tror att matchningsindikatorerna blir ett jättebra verktyg för utvecklingen i regionerna. Det är stor skillnad på arbetsmarknaden i Sveriges olika regioner. När regionerna fördjupar sig i de nya siffrorna, kommer de att kunna se styrkor och svagheter i respektive region. Då blir det lättare att göra rätt insatser, menar Eva och fortsätter:

– SCB har gjort ett spännande jobb. Matchningsindikatorerna innehåller många helt nya siffror som regionerna nu får titta närmare på. Nu gäller det att förstå vad siffrorna egentligen säger, i varje region.

Det är första gången som man kan följa finfördelad statistik på regional nivå. Tidigare har det mesta handlat om nationell nivå. Men vad blir då nästa steg?

– En önskan för framtiden är förstås att gå vidare och se om vi kan få fram delar av statistiken på kommunal nivå. Men där är vi inte ännu, säger Eva Moe.

MER INFORMATION

Du hittar mer information om nätverket på reglab.se. Du kan också ta kontakt med Eva Moe via e-post: eva.moe@skl.se.

FAKTA

Reglab är mötesplats för regioner, nationella myndigheter, forskare och andra som vill öka sin kompetens kring frågor om regional utveckling.

Reglab har 24 medlemmar: 21 regioner/län, Vinnova, Sveriges Kommuner och Landsting, SKL och Tillväxtverket.

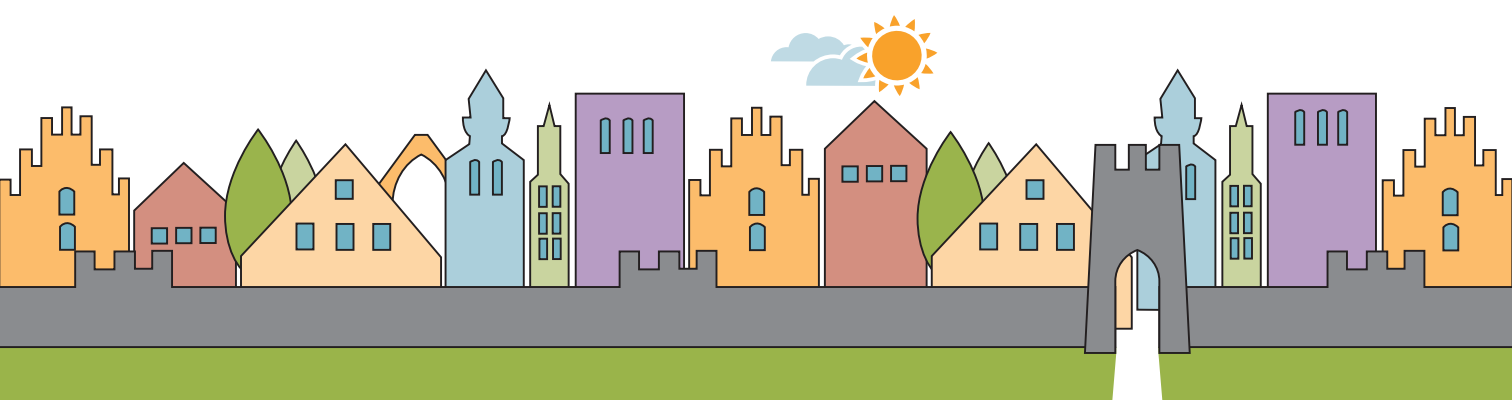

Foto: Lena Blåsjö Jansson

Katja Olofsson, som varit projektledare från SCB:s håll säger:

– Det har varit ett spännande projekt. Väldigt värdefullt att få träffa alla regioner och sätta sig in i de olika behoven av statistik. Att mäta efterfrågan på utbildad arbetskraft är inte helt lätt, men med varandras hjälp har vi kommit många steg framåt.

Monica Holmberg

SCB i Almedalen 2014

STATISTIKENS BETYDELSE OCH NYTTA FÖR SAMHÄLLET

Seminarierna hålls i Furilden på Strand hotell.
Du hittar mer information på scb.se/Almedalen2014.

SCB har arrangerat seminarier under Almedalsveckan sedan 2001. Vi gör det för att sprida statistiken och för att öka intresse och kännedom om vår statistik. I år arrangerar vi åtta seminarier och har dagliga aktiviteter i Statistikkiosken.

MÅNDAG 30 JUNI

Vad kostar skolan i Sverige och hur har bilden förändrats under 2000-talet?

Vi tittar på kostnaden för skolan ur ett statistiskt perspektiv och gör internationella jämförelser.

Så har den svenska arbetsmarknaden utvecklats sedan finanskrisen slog till hösten 2008

Med statistik beskriver vi utvecklingen av den svenska arbetsmarknaden. Dessutom presenterar vi sysselsättningens utveckling och hur risken för arbetslöshet har förändrats sedan dess.

Vägarna till det första jobbet. Vad säger SCB:s statistik om unga på och utanför arbetsmarknaden?

Vi visar exempelvis när och var unga får sitt första jobb och hur de som varken arbetar eller studerar försörjer sig. Vi följer även unga över tid för att se hur deras situation på arbetsmarknaden förändras.

TISDAG 1 JULI

Vad kan statistiken säga om hur det kommer att gå i höstens riksdagsval?

Ger Europaparlamentsvalet någon vägledning kring höstens riksdagsval? Vad visar opinionsströmningarna under mandatperioden? Vilka är de osäkra väljarna och vart tar de vägen på valdagen?

Varför kommer BNP att öka med 4 % över en natt i september?

I september 2014 går EU-länderna över till den reviderade EU-förordningen, ENS 2010. På seminariet går vi igenom förändringarna och hur det påverkar beräkningen av BNP.

TORSDAG 3 JULI

Integrationen i siffror – en beskrivning av läget i Sverige

Sveriges utrikes födda befolkning ökar stadigt. I ett samhälle med ökad mångfald är främjandet av integration viktigt. Statistik är ett sätt att beskriva hur integrationen ser ut i Sverige.

Jämställdhetens utveckling de senaste 30 åren. Bättre, sämre eller händer det ingenting?

SCB:s publikation *På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet* firar 30 år i år. Vi presenterar den statistiska bilden av jämställdhetens utveckling i Sverige.

Kvinnor, män och lön. Vilka olika perspektiv på löneskillnaderna ger den officiella lönestatistiken?

Den officiella lönestatistiken används ofta för att visa löneskillnaderna mellan könen i kronor och i procent. Men den används också till djupare analyser.

MÅNDAG–FREDAG

Statistikkiosken – SCB:s statistikservice för alla Almedalsbesökare

Här får du hjälp att hitta siffrorna alla talar om! Vi finns på Cramérgatan, mitt emot högskolan och har öppet måndag – fredag, 09:30–17:00. Statistikexperter finns på plats för att svara på dina frågor.

Är vi bättre, sämre – eller står vi still?

I Almedalen berättar **Lena Bernhardt** om helt färsk jämslälldhetssiffror. Publikationen **På tal om kvinnor och män – Lathund om jämslälldhet** fyller 30 år och publiceras samma dag.

Foto: Monica Holmberg

– JAG HAR HAFT

förmånen att jobba med Lena Johansson, en av kvinnorna som var med när Lathunden kom ut för 30 år sedan.

I jubileumsboken görs historiska nedslag, även om det är samma kapitelin-

delning som tidigare. Men vad har då hänt sedan 1984?

– Själv födde jag barn på 80-talet, säger Lena, det rådde inflation och studielånen bara försvann! Berlinmuren revs och sedan kom 90-talet med bostadsbubblan som sprack. Vi fick lågkonjunktur som vi inte helt har hämtat oss ifrån när det gäller sysselsättning.

Lathunden beskriver de stora frågorna på 80-talet ur ett jämslälldhetsperspektiv. Föräldraförsäkringen kom 1974 och båda föräldrarna fick samma rätt till ledighet. Barnomsorgen byggdes ut och man började diskutera löneskillnader mellan kvinnor och män och makten i samhället. År 2002 infördes två månaders föräldraledighet, som inte kunde överföras på den andra föräldern. Generellt finns fortfarande tre grupper; där mam-

man tar ut allt, där man utnyttjar de två månaderna och där man faktiskt delar lika.

Den utbyggda barnomsorgen tillsammans med föräldraförsäkringen gör att vi har hög andel sysselsatta kvinnor i vårt land jämfört med många andra länder utanför Norden, och vi har redan uppnått EU:s sysselsättningsmål för 2020. Men många kvinnor jobbar deltid – och det är kostsamt för kvinnan.

Makten i samhället

Man har också tittat på makten i samhället. Högst andel kvinnor i riksdagen fanns efter valet 2006, med 47 procent.

Redan 1994 var könsfördelningen jämn, dvs. 40 procent kvinnor. – Lite oroande är att vissa partier har väldigt få kvinnor på valbar plats, säger Lena.

Vad är då aktuellt idag?

Lena säger: – Löneskillnaderna är fortfarande desamma. Det ser vi i lönestatistiken som vi har kunnat följa i 18 år. Nya frågor som arbetslöshet, arbetsmiljö och sjukfrånvaro är höga aktuella – liksom otrygga anställningar. Pensionerna är aktuella, liksom vård av anhöriga.

Jämslälldhet i bolagsstyrelser har heller inte förändrats,

kvinnorna är dessutom oftast suppleanter.

Mäns våld mot kvinnor har fått fokus under 2000-talet och det finns ett avsnitt om våld i boken. Ett annat hett ämne gäller skolresultaten och man börjar diskutera den manliga stereotypen – där det inte är fränt att plugga, alltså inte ”manligt”.

– ALLA tjänar faktiskt på ett jämslälldt samhälle. Det visar sig dock på punkt efter punkt att vi inte är framme.

Önskemål om förbättring och drömstatistik

Lena önskar att Jämslälldhetsportalen på scb.se översätts till engelska eftersom många följer Sverige med stort intresse. Drömmen vore att mäta attityder till jämslälldhet – vet man vad feminism betyder, frågar sig Lena. Men hon menar att det framför allt är viktigt att sprida informationen som redan finns.

Lena avslutar: – Visst har det hänt mycket, och på vissa områden ganska mycket. Det berättar jag om i Almedalen på seminariet den 3 juli. Vi släpper publikationen på förmiddagen och har seminariet på eftermiddagen – alltså med helt färsk uppgifter om jämslälldheten i Sverige!

Monica Holmberg

"Öppen, kompetent och ansvarstagande"

Denna unga myndighet ligger i Göteborg – var annars? Havs- och vattenmyndigheten bildades 1 juli 2011, då man ombildade Fiskeriverket och delar av Naturvårdsverket. Tidigare verksamhet delades upp på Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk och Sveriges lantbruksuniversitet.

"VARJE ÅR FISKAR mer än en miljon svenskar på fritiden i hav, sjöar och vattendrag. Över en tredjedel av utövarna, 35 procent, är kvinnor. Att fritidsfiske är så populärt beror förstås på att Sverige är ett land rikt på sjöar, vattendrag och kustvatten. Vår unika allemansrätt och svenskarnas generellt stora intresse för friluftsliv är en annan förklaring."

havochvatten.se

Undersökningar om Fritidsfisket

SCB har på HaV:s uppdrag genomfört en rad undersökningar av fritidsfisket. Den första nationella undersökningen genomfördes 1975 och lämnade viktiga underlag till rapporten *Fiska på fritid*. Den följdes av undersökningar 1990, 1995, 2000 och vartannat år sedan 2005.

Källa: SCB har kontaktat **Stig Thörnqvist**, utredare på HaV, som berättar om undersökningarna.

– Vi planerar nu att genomföra undersökningen årligen efter en delvis ny metodik som introducerades 2013, och hoppas att statistiken från och med *Fritidsfiske 2014* ska bli officiell statistik, säger Stig Thörnqvist.

HaV och Jordbruksverket har tagit fram en strategi för att stärka förutsättningarna för fritidsfiske.

– I vår vision 2020 har vi ett fritidsfiske av minst samma omfattning som idag, med mycket god tillgänglighet i såväl stadsnära miljöer som på landsbygden. Fisketurismen har minst fördubblats och är en viktig del av svensk besöks-

Foto: Kat Signer

näring som skapar arbetstillfällen och betydande samhällsekonomiska värden, säger Stig och tipsar om att läsa mer om Vision 2020 på havochvatten.se.

Trender i fritidsfisket

Omfattningen ligger på stabil nivå i antalet utövare. Ungefär en miljon svenskar i åldrar 16-80 år fiskar åtminstone någon gång under ett år. Till

FAKTA

Havs- och vattenmyndigheten har samlat ansvar för bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av vattenområden – för både sötvatten och hav. Dessutom inkluderas fiskförvaltning och en sammanhållen fysisk havsplanering. HaV har också samlat ansvar för Sveriges genomförande av tre EU-reglerade förvaltningsområden: ramdirektivet för vatten, havsmiljödirektivet och den gemensamma fiskeripolitiken.

"Det sker också stora förändringar i attityden till fiske, från ett husbehovsperspektiv till ett rekreationsperspektiv där fångstmängden får allt mindre betydelse för upplevelsen."

det kommer cirka 500 000 barn och ungdom under 16 år – samt ett förmodligen stort men okänt antal utländska turister. Många företag baserar helt eller delvis sin verksamhet på fisketurister.

Fångsterna i fritidsfisket har minskat enligt undersökningarna, som dock har förändrats sedan 1990 och försvårar jämförbarheten. Men förklaringarna kan vara flera, tillgång på fisk har minskat i havsområdena och stora förändringar har skett i regelverket för att skydda fisken.

Det sker också stora förändringar i attityden till fiske, från ett husbehovsperspektiv till ett rekreationsperspektiv där fångstmängden får allt mindre betydelse för upplevelsen. Sett över en längre tid har användningen av passiva redskap som nät och liknande minskat, sannolikt ganska kraftigt i många områden, berättar Stig.

Förändringar i undersökningen

Undersökningens upplägg har förändrats – på gott ont, menar Stig. Det har funnits ett stort behov av olika frågeställningar som gör det svårt att planera för kontinuitet.

– Genom att öka frekvensen av undersökningarna hoppas vi få en bättre kontinuitet och kunna mäta och eventuellt koppla förändringar till tänkbara förklaringar. Men erfarenhetsmässigt ska vi vara restriktiva med förändringar i undersökningens upplägg.

– De nationella studierna, som vi genomför med hjälp av SCB, behöver kompletteras med

lokala undersökningar. På sikt hoppas vi kunna bygga upp ett system där den nationella studien utgör en grund för att förstå och tolka resultat från undersökningar som är mer begränsade i tid och rum.

Svarsvilja och framtida statistik

Den generella trenden för enkätundersökningar är att svarsfrekvensen sjunker, men viljan att svara kan givetvis vara större om man är intresserad av ämnet, menar Stig. Denna undersökning är enkel för de som inte fiskar, men kan ta en stund för övriga.

– Vi vill nå de som fritidsfiskar och det skulle givetvis underlätta med ett register över dessa. Dock kan SCB hjälpa oss med urval som maximerar att enkäten träffar de fiskande, med hjälp av tidigare undersökningar.

Monica Holmberg

NYTT!

Svenska folket beräknas att, inklusive investeringar för exempelvis båtar eller redskap, ha lagt ut 5,8* miljarder kronor på fritidsfisket under 2013.

*Siffran var fortfarande preliminär när tidningen trycktes.

MER INFORMATION

Du hittar en rad rapporter och fakta om fritidsfiske på havochvatten.se/hav/fiske/sport-och-fritidsfiske

Visualisera!

– statistik på karta

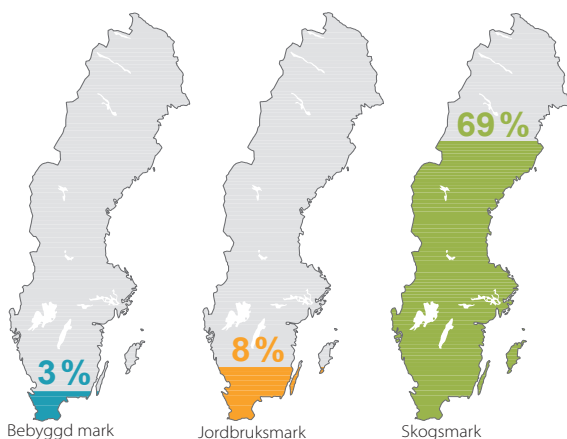
Stefan Svanström har gjort till sin uppgift att sätta statistiken på kartan – bokstavligen. Det tillför ny information och gör budskapet både starkare och tydligare, säger han.

Stefan arbetar som kartexpert på SCB och har fullt upp. Ju oftare han lyckas visa mervärdet av att visualisera statistik på karta, desto fler uppdrag får han. Just nu är han mitt uppe i ett arbete, delvis finansierat av Rymdstyrelsen, för att ta fram en detaljerad metod för kartläggning av grönområden i tätorter.

– Kartan kan förklara statistik som är svår att beskriva på annat sätt. Arbetet går ut på att analysera det som händer med marken när våra orter förtätas. Vilken typ av mark tas i anspråk? Det är spännande eftersom både politiker, miljö- och samhällsbyggnadssektorn berörs, men även den enskilde i vardagen.

Arbetet är exempel på hur kartor tillför mer värde i presentationen av statistik. Tabeller kan inte visa geografiska dimensioner, och det kan vara svårt att förhålla sig till en siffra.

– Om jag säger att cirka tre procent av Sveriges yta är bebyggd – säger det dig någonting? Om du ser en karta över landet som visar att denna yta knappt motsvarar Skåne och Blekinge län, och att resten av landet är obebyggt, så ökar förståelsen markant. Du får någonting att relatera till, säger Stefan.

Markanvändningen i Sverige. Utöver de ovan tillkommer mark för myrar, berg i dagen, täkter och naturligt gräsbevuxen mark. Tillsammans täcker de runt 20 procent av landarealen.

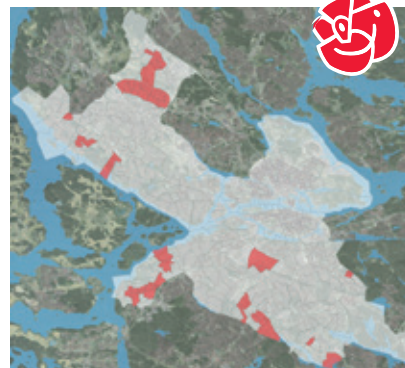

Foto: Lena Blåsjö Jansson

Fånga uppmärksamhet

I ett samhälle med ökande informationsflöden har läsaren allt mindre tid för att sortera och tillgodogöra sig information. För att nå ut med komplex information, gäller det att fånga läsarens uppmärksamhet och underlätta snabb tolkning. Visualisering är ett sätt att underlätta för läsaren att sortera, att snabbt skapa intresse, och i förlängningen en fördjupad förståelse.

– Att läsa en tabell eller rapport kan ställa höga krav på läsaren. Om visualiseringen används på rätt sätt, förser den läsaren med en snabb inblick i om informationen är värdefull nog att gå vidare och fördjupa sig i. Visualise-

Om valstatistik läggs på kartan kan man se i vilka områden vissa partier är starka och svaga samt analysera varför.

- Ur valstrategisk synpunkt kan man gå in och sätta in åtgärder därefter, säger Stefan Svanström, kartexpert på SCB. I kartan framgår var i Stockholms kommun som Moderaterna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna hade sin starkaste decil, dvs. den tiondel där partiet hade flest andel röstande i riksdagsvalet 2010.

ring är nyckeln till att lotsa läsaren vidare i texten, säger Stefan.

Kartan kan användas till mer än visualisering i statistiksammanhang. Ett geografiskt synsätt kan användas i hela statistikproduktionsprocessen. Kartan kan användas i samband med insamling, för granskning av statistik och för analyser. SCB utnyttjar exempelvis kartor i samband med urval för att slumpa fram platser för skräpmätningar, men de vanligaste uppdragen handlar om att analysera data med hjälp av kartan, att kombinera registerdata från SCB med geografisk data. Och just här ligger SCB:s styrka, menar Stefan.

– Det skapar mervärde och samhällsnytta att kombinera geografi och register. Klimatförändringars påverkan på hur vi kan bo i Sverige i framtiden, förtätningen av befolkningen eller utglesningen av tätorter, etableringen av handelsområden eller nybyggnationen längs kusterna, är exempel på detta. Vi har större möjligheter och kan göra mer än vad beställare tror. Det gäller att föreslå alternativa lösningar för att få ett resultat som kunden har mer nytta av än vad de först trodde var möjligt, säger Stefan Svanström.

Kartan visar var den kommunalt ägda gröna marken över 0,5 hektar finns i centrala Växjö.

FAKTA

Visualisering med karta – inte nytt!

Att visualisera information med kartan är inte nytt. Florence Nightingales rosdiagram var ett informativt sätt att illustrera den undermåliga sjukvården under Krimkriget, redan i mitten på 1800-talet.

Charles Joseph Minard såg redan 1869 värdet i visualiseringar som illustrerade Napoleons ryska fälttåg från 1812. Utan att överarbeta en karta försåg han den med information om riktning i kombination med en rumslig och temporal dimension. Arméns storlek under fälttåget illustrerades med en bredd på linjen som krympte efter varje fältslag, där återtåget illustreras i en avvikande färg. Minard kopplade även information om temperatur till sin visualisering.

Sara Brinkberg
sara.brinkberg@scb.se

Ny tillgång till Statistikdatabasen

NYLIGEN SLÄPPTE SCB en teknisk lösning som på ett nytt sätt ger tillgång till hela SCB:s statistikdatabas och Sveriges officiella statistik. SCB:s API 1.0 gör det möjligt för dig som användare att komma åt data i Statistikdatabasen via dina egna system. Utvecklare kan enkelt skapa nya tjänster och applikationer baserat på statistiken.

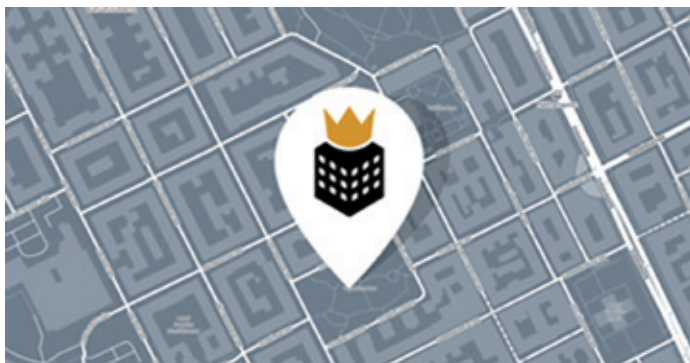
– Genom att öppna upp ytterligare hoppas vi att vår statistik kommer till ännu större användning, säger Åsa Olsson på kommunikationsavdelningen.

Officiell statistik från SCB och andra statistikansvariga myndigheter görs tillgänglig på scb.se i Statistikdatabasen. Den innehåller flera tusen tabeller och antalet uttag uppgår till över en miljon per år. All information i databasen får fritt användas för nya ändamål, utan särskilt tillstånd.

– API:et öppnar upp för kreativitet. Vår förhoppning är att vi kan inspirera utvecklare att skapa nya och användbara funktioner och tjänster som vi kanske inte ens kan föreställa oss i dag, säger Åsa Olsson.

Hack for Sweden

Den 15–16 mars testades SCB:s API under Hack for Sweden – ett hackaton där 80 deltagare tävlade inom kategorier som *bästa visualisering*, *bästa affärsnytta* och *bästa nytta för allmänheten*. Några exempel på applikationer som bygg-

Ett exempel på applikationer som byggdes med hjälp av SCB:s API är *Kvartersregeringen*, som visar hur vår regering skulle se ut om ett specifikt kvarter fått bestämma.

des med hjälp av SCB:s API är *Kvartersregeringen*, som visar hur vår regering skulle se ut om ett specifikt kvarter fått bestämma, och *Byt plats* – ett verktyg för att hitta en favoritkommun med hjälp av olika sökfunktioner.

I maj uppdaterades Statistikdatabasens gränssnitt som ger dig möjligheten att få ett API för varje databastabell.

Läs mer om API:et och SCB:s öppna data på scb.se/oppnadata.

Sara Brinkberg
sara.brinkberg@scb.se

TIPS!

Uppgifter över hushållen på Europainivå

Census 2011-projektet är avslutat och Eurostat publicerar uppgifter över hushållen inom EU för första gången

Sverige har levererat 60 datatabeller till Eurostat. Kvalitetsrapporter är framtagna med bl.a. en kalkyl som visar hur väl det folkbokförda och det faktiska boendet överensstämmer. Det samlade resultatet finns på Eurostats webbplats och du når detta via scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-storlek-och-forandringar/Hushalls-och-bostadsrakning-Census/.

Förändringar i Lönestatistiken – och därmed också i Yrkesregistret

Vid insamlingen av statistik över lönestruktur för 2014 införs en reviderad yrkesnomenklatur – SSYK2012, som även kommer att användas av Yrkesregistret. SSYK står för *Standard för svensk yrkesklassificering* och bygger på den internationella yrkesstandarden ISCO, som även den har reviderats.

SCB HAR TILLSAMMANS med Arbetsförmedlingen tagit fram denna reviderade version. Sedan den förra, SSYK96, har flera yrken tillkommit och det är dags att spegla arbetsmarknaden på ett bättre sätt och även lönestatistiken över yrken kommer därför att bli bättre.

Nya SSYK

Standard för svensk yrkesklassificering – SSYK2012 är ett system för gruppering av individers yrken och klassificerar personer efter arbetsuppgifter. Den kan även användas för att organisera information om lediga platser, arbetssökande och yrken. Yrkesindelningen är en viktig standard inom arbetsmarknads- och individstatistikens område och kan också användas inom företag och organisationer för klassificering av de anställda.

Den nya uppdaterade svenska yrkesindelningen återspeglar dagens yrkesstruktur och den ska så långt som möjligt tillgodose kraven på internationell rapportering och jämförbarhet. Ett önskemål för svensk användning är att den också ska kunna spegla ansvarsnivåer för chefer.

Konsekvens av övergången för uppgiftslämnande företag

Företagen kodar om all personal till den nya standarden. Det innebär ett stort jobb och vi hjälper gärna till genom att svara på frågor och vi lägger ut information på scb.se. Vi kommer sedan att granska lönestatistiken och de nya koderna och skapar bland annat nya databastabeller.

– Flera yrken har tillkommit och det är dags att spegla arbetsmarknaden på ett bättre sätt, säger Daniel.

Koderna återanvänds för vissa yrken och det kan innebära en viss osäkerhet. Har företagen kodat om sina anställda eller ej? Vi arbetar nu fram metoder för att detta inte ska påverka statistiken.

Övergången till SSYK2012 är positiv för lönestatistiken men det innebär dock tidsseriebrott för lönestatistik över yrke – en efterfrågad statistik.

Lönestatistiken

Officiell lönestatistik produceras av SCB på uppdrag av den statistikansvariga myndigheten Medlingsinstitutet. *Lönestrukturstatistik för privat sektor, SLP* berörs direkt av reviderad SSYK. Undersökningen går ut till drygt 8 000 företag med fler än en anställd och man lämnar uppgifter om de anställda för exempelvis lön och yrke.

För att minska uppgiftslämnarbördan samarbetar SCB och Medlingsinstitutet med ett antal arbetsgivarorganisationer, som Svenskt Näringsliv. Även de undersöker sina medlemsföretag, där uppgifterna sedan skickas till SCB. Organisationerna går antingen över till SSYK2012 eller skapar en nyckel mellan egen yrkesnomenklatur och SSYK2012.

Daniel Widegren, SCB
daniel.widegren@scb.se

Att vikta svaren i Partisymptatiundersökningen

Trenden i samhället går mot att färre svarar och att bortfallet ökar i undersökningar. Detta gäller även för SCB. Effekterna av bortfallet kan dock minskas med hjälp av statistiska metoder. I SCB:s Partisymptatiundersökning görs detta på flera olika sätt.

SCB ARBETAR PÅ olika sätt med att försöka komma åt det ökande bortfallet. Vi arbetar med olika strategier för att få in fler svar – att ringa på tider som passar eller att formulera enkäter på ett sätt som gör dem enkla att besvara. Dessutom använder vi olika typer av viktningar som innebär att olika personers svar ges olika tyngd i undersökningen, för att minska effekten av det bortfall som trots allt uppstår.

Vi tittar närmare på SCB:s Partisymptatiundersökning, som i maj och november varje år mäter den politiska opinionen, för att ge en bild av hur viktning kan gå till. Undersökningen har två huvudsakliga mått, *partisymptati* och *valresultat vid ett riksdagsval*. Viktningarna görs på olika sätt beroende på vilket av måtten vi tittar på.

Måttet "Partisymptati"

Partisymptati, alltså vilket parti man sympatiserar med eller anser sig stå närmast, avser inte någon specifik nivå i politiken utan är mer ideologisk. Viktningen baseras här på *kön, ålder, utbildningsnivå, region* och *inrikes/utrikes födda*. Det är egenskaper som har betydelse för både de politiska preferenserna och benägenheten att svara på undersökningen. Som exempel kan vi ta gruppen unga personer som är utrikes födda, vilka vi generellt har svårt att få in svar från. Svaren från denna grupp ges därför en högre vikt och representerar därmed fler personer i befolkningen. Om vi inte hade viktat våra resultat skulle partier som har en stor andel sympatisörer i grupper med stort bortfall få för låga skattningar i förhållande till verkligheten.

Måttet "Val idag"

Detta är en skattning av valresultatet i ett riksdagsval om det vore val vid den tid då undersökningen genomförs. Den del av viktningen som

här syftar till att kompensera för bortfallet, baseras på röstning i föregående riksdagsval.

I undersökningen frågar vi hur man röstade senast och jämför sedan svaren mot det faktiska valresultatet i tio regioner. Om parti X i riksdagsvalet fick 10 procent av rösterna i en region, men det bland våra svarande i regionen är 20 procent som säger att de röstade på parti X, gör vi antagandet att vi bland våra svarande har fått oproportionerligt många som röstade på det partiet i senaste valet. Dessa personer ges då en lägre vikt vid framräkningen av val idag-skattningen.

Med den här typen av statistiska metoder kan vi i viss mån kompensera för bortfallet, men kvaliteten i våra undersökningar är trots det beroende av att så många som möjligt ställer upp och svarar. Nyckeln är att få allmänheten att förstå statistikens betydelse för samhället – att på så sätt öka viljan att delta i våra undersökningar.

Johan Eklund

johan.eklund@scb.se

Nu är vi kvalitetscertifierade!

Som en av de första statistikbyråer i världen har SCB certifierat all sin statistikframställning enligt den internationella standarden för marknads-, opinions- och samhällsundersökningar, ISO 20252.

SCB HAR EN LÅNG tradition av att arbeta med kvalitetsfrågor. Ett omfattande förbättringsarbete startade 2009 med att dokumentera arbetssätt, visa spårbarhet i framtagandet av statistiken samt att kvalitetssäkra datainsamling och bearbetning av data. Certifieringen är nu ett bevis på att en extern granskare har intygat att SCB:s statistikproduktion lever upp till standardens kvalitetskrav. Arbetet inför certifieringen har också medfört att många av kraven i andra kvalitetsramverk för statistik också efterlevs, exempelvis i Eurostats riktlinjer för europeisk statistik.

Men vad innebär det att vara certifierade enligt ISO 20252? Det ställs flera hundra olika typer av krav i standarden, den första delen på ett *ledningssystem* som fördelar ansvar, behov av sekretess, krav på dokumentation och dokumenterad kompetens på de som arbetar med datainsamlingen. Nästa del hanterar *kommunikationen* med beställaren eller kunden. Här ställs bland annat krav på offerten, övervakningen av genomförandet samt rapportering av undersökningsresultat. Det finns exempelvis krav på dokumentation, spårbarhet och versionshantering. Detta ger transparens och det blir möjligt att göra om undersökningens alla steg och kontrollera resultatet.

Den del som handlar om *datainsamling* berör rekrytering och utbildning av medarbetare, datainsamling från barn och svåra grupper samt valideringar i form av medlyssning av fem procent av genomförda intervjuer. *Hantering och bearbetning* av data innehåller också krav på validering av dataregistrering, skanning och kodning. Skanningssystemet ger numera

utökad processdata som används för kvalitets-säkring. Med kodning menas att en alfabetisk beskrivning erhåller en numerisk kod. Det kan gälla yrken, utbildning eller näringsgren. Ett nytt och effektivt systemstöd har introducerats som möjliggör att SCB också kan kontrollkoda fem procent, vilket är standardens krav. Till sist finns det krav på vad som ska *rapporteras* när undersökningen är avslutad.

Certifieringen är också ett avstamp för att systematiskt kunna arbeta med *ständiga förbättringar*. Våra interna kvalitetsrevisioner genomförs löpande varje år för att kontrollera standardens efterlevnad och för att ge underlag till förbättringsarbetet. En fullständig revision med en extern revisor genomförs vart tredje år, mindre uppföljningsrevisioner åren däremellan.

Ni kunder och användare av statistiken kan känna er trygga med att SCB har kvalitets-säkrade och väl dokumenterade processer samt en effektiv kvalitetskontroll. Vi är alltid öppna med hur vi tagit fram statistiken och redovisar kända kvalitetsbrister. Genom certifieringen kan SCB nu ännu tydligare visa att vi framställer statistik och statistisk information på ett kvalitetssäkrat sätt.

Åke Pettersson
ake.pettersson@scb.se

B

Varför kommer BNP att öka med drygt 4 % över en natt i september?

– DETTA BERÄTTAR VI MER OM I ALMEDALEN DEN 1 JULI

I SEPTEMBER 2014 ska EU-länderna gå över till att använda den reviderade förordningen, *Europeiska National- och Regionalräkenskapssystemet, ENS 2010*. Den reglerar vad som ska ingå i nationalräkenskaperna och hur de olika delarna ska beräknas. Inom EU är det extra viktigt att länderna har likvärdiga beräkningsmetoder och innehåll eftersom en stor del av avgiften till unionen baseras på nationalräkenskaperna.

Den största förändringen i den nya förordningen innehåller ett utvidgat investeringsbegrepp. Det innebär att utgifter för forskning och utveckling ska redovisas som investeringar istället för som en kostnad i produktionen. Men även försvarets anskaffning av krigsfartyg, militärflyg, tanks och missiler, etc. ska klassas som fasta tillgångar med kapitalförslitning under ett antal år framöver. De preliminära beräkningar som hittills har gjorts tyder på att Sveriges BNP-nivå kommer att höjas med drygt fyra procent.

En annan förändring är en mer detaljerad och omfattande redovisning av pensionssystem, såväl privata som offentliga och både fonderade och ofonderade. Vidare kommer något ändrade regler för hur vissa verksamheter ska klassas. Den nuvarande regeln om ett 50-procentskriterium mellan intäkter och kostnader för att en verksamhet kan klassas som marknadsproducent gäller inte lika strikt längre. Nu ska även hänsyn tas till vem som kontrollerar verksamheten och hur den finansieras.

Vi kommer att flytta över bland annat Södersjukhuset AB, Danderyds sjukhus AB, Södertälje sjukhus AB samt St Eriks ögonsjukhus till landstinget. Motiveringen är att dessa enheter är offentligt kontrollerade och den offentliga förvaltningen i praktiken är den enda beställaren och har bestämmanderätt över producenten.

I samband med denna omläggning kommer beräkningarna också att uppdateras med

viss ny information och kompletterande källor. Det innebär en omräkning av hela den tidsserie från 1993 och framåt som kommer att publiceras i september. I och med att hela tidsserien revideras så kommer inte de årliga förändringstalen att påverkas i någon större utsträckning.

I Almedalen, tisdagen den 1 juli, berättar vi mer om omläggningen av nationalräkenskaperna och från den 13 juni hittar du publikationen *Sveriges ekonomi* på scb.se.

Birgitta Magnusson Wärmark
birgitta.magnussonwarmark@scb.se